

6 Şubat 1998

DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

Yüzbinlerce çocuk ve genç parasız ve eşit eğitim hakkından yararlanamıyor. Eğitim programları ezbere dayalı, bilimsel içerikten uzak, baskıcı ve cinsi ayrımcı uygulamalarla doludur Eğitim ortamlarında olması gereken çocuklarımız yaşlarına ve bedensel durumlarına uygun olmayan işlerde çalıştırılıyor. Sokaklarda yaşayan ve uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklarla koyun koyuna olan çocuklarımızın sayısı hızla artıyor. Eğitim emekçilerinin ve sendikamız EĞİTİM SEN'in görüşü alınmadan Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sürekli değiştirilen eğitim plan ve programlarının bir sonucu olarak sistem tam bir kaosa içinde.

Bütçeden eğitime ayrılan pay gittikçe azalırken, özel ve paralı eğitim teşvik edilip destekleniyor. Eğitim hizmetini üreten eğitim emekçilerinin ekonomik, sosyal ve mesleki sorunları daha da ağırlaşıyor.

Ekonomik, demokratik hakları için sendikalarda örgütlenen eğitim emekçilerine, örgütlerine ve savunduğumuz laik, demokratik, bilimsel, anadilde eğitim mücadelesine yönelik baskıların yaşandığı bu süreçte sendikamız EĞİTİM SEN, TÖS ve TÖB-DER'in düzenlediği Eğitim Kurultayları ile ortaya koyduğu perspektif ve birikimleri de değerlendirerek DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI'nı toplamıştır.

Reel Sosyalizmin çökmesiyle kan bulan dünya kapitalist sistemi, yeni dünya düzeni adı altında dünya halklarına bir yandan ölümü, sefaleti, açlığı ve yoksulluğu dayatırken; diğer yandan da halkları birbirine kırdırarak egemenliğini sürdürmeye çalışmaktadır. Bugün Türkiye'de yaşanmakta olan eğitim sorunsalı da kapitalizmin bir dünya sistemi olarak kendini yeniden kurmak ve bunalımını aşmak yönündeki girişimlerinin bir parçasını oluşturmaktadır.

Yaşanmakta olan bu süreç, uluslararası sermayenin programları doğrultusunda kapitalist toplumların ekonomik ve toplumsal ilişkilerinin yeniden yapılandırılması sürecidir. Türkiye'deki kapitalist gelişme sürecinin doğurduğu eğitim sorunları, bu süreç içinde yeni yeni sorunların da eklenmesiyle büyümekte, eğitim sistemi giderek çürümekte, yozlaşmakta ve onarılması güç bir hal almaktadır.

Yaşanan bu gerçekliğe uygun olarak devlet, yatırımlarını eğitim ve sağlık alanından çekerek, bu alanlarda kamu hizmeti vermez duruma gelmiştir. Eğitimi, bir yandan özelleştirme politikaları ile çökertirken öte yandan da çağın ihtiyaçlarından ve bilimsel gerçeklikten uzak olan bir eğitim anlayışıyla sorunları ağırlaştırmaktadır. Parasız eğitim için mücadele eden üniversite öğrencileri 96 yıla varan cezalara çarptırılırken; yine bu ülkede binlerce faili meçhul cinayetin sorumlusu, uyuşturucu ticareti ve silah kaçakçılığı işine bulaşmış ve devlet tarafından hazırlanan raporlarda bile "devlet içinde örgütlenmiş çete" olarak tanımlananların serbest dolaşması yaşadığımız toplumsal çürümenin en çarpıcı örneklerindedir.

NİÇİN DEK?

Sendikamız, egemen güçlerin müdahaleleri ve dayatmaları ile oluşturulan eğitim politikaları ve eğitim programlarının eğitim sisteminin içinde bulunduğu krizi çözmeye ve kaostan çıkmaya yetmediğini saptamıştır. Demokratik öğretmen hareketinin geleneğini bugün de yaşatan sendikamız, bu tarihsel birikimden aldığı güçle halkına ve ülkesine karşı duyduğu sorumlulukla eğitimin demokratik, bilimsel yöntem ve içerikle yapılabilmesine yönelik politikalar üretmek, bunları siyasi taleplere dönüştürmek ve bu talepleri kamuoyuna malederek bu yöndeki çabalarını yoğunlaştırmak üzere bu kurultayı toplamıştır.

Kurultayımız, yıllardan beri süren savaşın, eğitim alanına doğrudan yansıyan sonuçları olan, binlerce okulun kapatılması; onbinlerce öğrencinin bu nedenle okula gidememesi ve aileleri ile birlikte göçlere maruz kalması; Türk, Kürt, yaşlı, genç, çocuk, kadın, erkek onbinlerce insanın ölümüne, ekolojik dengenin bozulmasına sebep olduğu gerçeğinden hareketle barışın bir an önce gerçekleşmesini savunur.

Kurultayımız, özelleştirmelerin uluslararası sermayenin yeni dünya düzeni koşullarında emekçilere yönelttiği politik bir saldırı stratejisi olduğunu saptamıştır. Özellikle, eğitim ve sağlık gibi en temel insan haklarının kullanıldığı alanların, piyasa koşullarına uydurularak ticarileştirilmesi uygulamalarına karşı olduğumuzu bir kez daha dile getirerek; eğitim sürecindeki her türlü parasal ilişkilerin esas olarak paralı eğitime geçiş anlamına geldiğini; parasız eğitim ve parasız sağlık mücadelesinin ve genel olarak özelleştirmeye karşı mücadelenin başta işçi sınıfı olmak üzere tüm toplumsal güçlerle birlikte yürütülmesinde kararlı olduğunu ortaya koymuştur.

Yıllar önce demokratik eğitim kurultaylarında ve hatta Milli Eğitim Bakanlığı'nın düzenlediği şuralarda bile 5 yıllık eğitim süresinin yeterli olmadığı, 8 yıllık eğitime geçilmesi gerektiği dile getirildiği halde bu önerileri dikkate almayanlar, 1997 yılı içinde birdenbire "8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitimin dünya ve ülke gerçeğimizin bir gereği olduğunu" saptamışlardır (!). Yıllardan beri devlet desteği ile büyüyen ve gelişen şeriatçı akımlar, rejimi tehdit eder noktaya gelince bunu engellemenin yolu olarak da darbe gibi antidemokratik ve baskıcı yöntemler alternatif olarak kamuoyuna sunulmuştur. Oysa, özgürlük ve demokrasi ortamı, şeriat ya da darbe seçeneği ile yaratılamaz. Bu ikilimin dışında üçüncü bir yol ve üçüncü bir cephe de vardır. Bu cephe emek, özgürlük, barış ve demokrasi cephesidir. Eğitimin temel sorunu onun süresi değil, bunun yanı sıra içeriğinin ve yönetiminin demokratikleştirilmesidir. Tek başına 8 yıllık kesintisiz eğitim ile eğitim sorunlarının önemli bir bölümünün çözüleceği düşüncesi oldukça iddialı bir bakışı ifade etmektedir.

Kuşkusuz 5 yıllık eğitim dünya ve ülke gerçeğimize ve ihtiyaçlarımıza uymamaktadır. Ancak, sorunun çözülmesi eğitimin süresinden çok, eğitimin niteliği ve amaçlarının, yani "nasıl bir insan", "nasıl bir eğitim" ve "ne için eğitim" sorularının doğru yanıtlanması ile anlam kazanacaktır.

Dünyada, zorunlu kesintisiz eğitim süresinin ortalama 11 yıl olduğu gerçeği unutulmamalıdır. Eğitimin içinde bulunduğu sorunlar, laik, demokratik, bilimsel, anadilde, herkes için, her kademedede parasız olması koşuluyla aşılabilecektir.

İSTEMLERİMİZ

- * Devlet, eğitimi temel bir insan hakkı olarak görmeli ve yurttaşlar arasında hiçbir ayırım gözetmeden, bu hakkın kullanılabilmesi için olanaklar yaratmalıdır.
- * Devlet, kapitalizmin yarattığı ekonomik ve toplumsal eşitsizlikler nedeniyle ortaya çıkan kadınlar, bazı etnik ve dinsel gruplar ve engelliler aleyhine oluşmuş olan eğitim eşitsizliklerini yeniden üretmeden; pozitif olanak sağlayan; kaynak yaratmada merkeze, kullanımında ise yerel birimlere ve önceliklere ağırlık veren bir finansman mekanizması kullanmalıdır.
- * Eğitim sistemi, katılımcı ve yerel birimlere öncelik veren, eğitim politikalarının bilimsel bir temele oturtulduğu bir yönetsel yapıya kavuşturulmalıdır. Bu amaçla, Eğitim ve Bilim Üst Kurulu ile il, ilçe ve okul düzeyinde eğitim kurulları oluşturulması için girişimde bulunmalıdır.
- * Özellikle olağanüstü hal bölgesinde olmak üzere, genelde çocukların evrensel hukuk ilkelerine bile aykırı olan DGM'lerde yargılanmasına ve yargılanan çocukların yetişkinlerle aynı cezaevlerinde bulundurulmasına son verilmelidir.
- * İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin tüm maddeleri başta olmak üzere, özellikle de Çocuk Hakları Bildirisi maddelerine eksiksiz uyulmalı, bu konuda konulan çekinceler kaldırılmalıdır.
- * YÖK kaldırılmalı, üniversiteler özerk bir yapıya ve demokratik bir ortama kavuşturulmalıdır.
- * Başta üniversite gençliği olmak üzere öğrencilerin örgütlenmeleri önündeki engeller kaldırılmalı ve baskılara son verilmelidir.
- * Din dersleri zorunlu olmaktan çıkarılmalıdır.
- * Anadolu liselerine girişte seçme sınavı uygulanması öğrencileri yeni bir sınav baskısı altına itecek, dersanelere olan talebi artırarak eğitimin ticarileşmesini körükleyecek bir gelişmedir. Milli Eğitim Bakanlığı bu girişimden vazgeçmelidir.
- * Kurultayımız, insan hakları eğitimi hakkını insan haklarının önkoşulu olarak görmektedir.
- * Liselerde seçmeli ders olarak okutulan Demokrasi ve İnsan Hakları dersinin içeriği yeniden düzenlenerek zorunlu ders olarak okutulmalı ve bu dersi okutacak öğretmenlerin yetiştirilmesine önem verilmelidir.
- * Eğitim Bakanlığı merkez örgütü yapılanmasında yer alan Eğitim ve Bilim Üst Kurulu'na bağlı olarak, Ders Kitapları ve Yayın İnceleme Kurulu oluşturulmalı; Talim ve Terbiye Kurulu'nun işlevine son verilmelidir.
- * Tüm toplumun ve eğitimin cinsiyetçilikten arındırılması için karma, kesintisiz 11 yıllık parasız eğitime geçilmeli; örgün ve yaygın eğitimdeki tüm cinsiyetçi uygulamalar ve tutumlar değiştirilerek eşitlikçi rol ve tutumların benimsenmesi için

gerekli önlemler alınmalı; kız ve erkek öğrencilere meslek seçimi ve yönlendirmelerde eşit olanaklar tanınmalıdır.

* Cinsel eğitim dersi öğretmen yetiştiren Eğitim Fakültelerine ders olarak konulmalıdır.

* Cinsel eğitim bilgileri ilköğretim okulları birinci kademesinden başlayarak uygun dersler içine yerleştirilmeli, okullarda sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenler çocuklara bu konuda destek olabilecek şekilde donatılmalıdır.

* Sendikamız tüm toplum kesimlerinin bilgi edinme ve bu bilgiyi eşitçe kullanma hakkını savunmaktadır. Bunun hayata geçirilmesi için Bakanlık ve üniversiteler başta olmak üzere, iletişim teknolojilerinden yararlanmak için, elektronik açık bilgi yerleşkelerinin oluşturulması ve bilgi yerleşkelerine insanların kolayca erişiminin sağlanması gerçekleştirilmelidir. Bu amaçla, öncelikle eğitim emekçileri gerekli donanımına kavuşturulmalı ve yeterli düzeyde meslek içi eğitimden geçirilmelidir.

* Öğretmen yetiştirme, siyasal kaygılarla dejenere edilmiş, niteliği düşürülmüş ve sıradanlaştırılmıştır. Kurultayımız, öğretmenliği uzmanlık ve formasyon gerektiren bir meslek olarak tanımlamakta; bu anlamda hizmet öncesi öğretmen yetiştirmede, mesleğin niteliğini artırıcı önlemlerle 5 yıl süreli eğitim üniversitelerine geçişi ve hizmetiçi eğitimin sürekli yapılmasını önermektedir.

* Eğitimde tam öğrenme hedeflenmeli; öğrencilerin öğrenme eksikliklerini gidermek için gerekli önlemler alınmalıdır.

* Eğitim sistemi içindeki ikili denetim yapısı "tek"e indirilmeli; eğitim denetmenliği özzerleştirilmelidir.

* Eğitim programları hazırlanırken demokratikleşme ve evrenselleşme sürecindeki toplumun gereksinimleri gözönünde bulundurularak ülkenin çok kültürlü yapısı ve zenginliği programlara yansıtılmalıdır.

* Sağlıklı bir eğitim ortamının yaratılması için eğitimin önemli bileşenlerinden olan büro çalışanları, hizmetli, teknisyen ve diğer çalışanların sorunlarının çözümü sağlanmalıdır.

* 12 Eylülcüler tarafından hukuksuzca gaspedilen TÖB-DER'in tüm malvarlığı gerçek sahiplerine hemen verilmelidir.

* Kamu Emekçilerinin "grevli-toplu sözleşmeli sendika hakkı"nın önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Kemal Bal
Cemal Ünlü
Cengiz Uzuner
İsmet Aktaş
Erdoğan Erdem

Işıl Ünal
Haydar Kılıçoğlu
Tahsin Yılmaz
Nazım Alkaya